

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΕΞΩΓΗΙΝΟΙ;

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὑπάρχει ἐνδιαφέρον γι' «αὐτούς». Καί γράφουμε «αὐτούς», ἂν καί – θεωρητικά μιλώντας– δὲν ξέρουμε ἂν θὰ εἶναι αὐτοί, ἢ/καὶ αὐτές (ἂν ὅλα ἔχουν κάτι ἄρσενικό ἢ/καὶ θηλυκὸ πᾶν τους), ἢ αὐτά (ἂν δὲν ἔχουν ἀνάγκη φυλετικῆς ἀναπαραγωγῆς). Δὲν ξέρουμε ἂν θὰ εἶναι ἀπλᾶ βιολογικὰ ὄντα ἢ ἂν θὰ ἀποτελοῦν κάποιου εἴδους μίγμα μὲ μηχανές. Δὲν ξέρουμε ἂν θὰ περπατᾶνε, ἂν θὰ κυλίσουν ἢ ἂν θὰ πετοῦν. Δὲν ξέρουμε ἂν θὰ ἔχουν ἕναν «ἐγκέφαλο» ἢ πολλοὺς μικροὺς «ἐγκεφάλους» σκορπισμένους σὲ ὅλο τὸ σῶμα τους. Δὲν ξέρουμε ἂν θὰ χρησιμοποιοῦν λόγο ἢ λόγια, ἢ ἂν θὰ ἐκπέμπουν κάποιο εἶδος κυμάτων χωρὶς συγκεκριμένες διακοπές, δηλαδὴ χωρὶς λέξεις. Δὲν ξέρουμε ἂν θὰ βλέπουν καί, ἂν βλέπουν, σὲ ποιὲς συχνότητες τοῦ ἠλεκτρομαγνητικοῦ φάσματος (ὄρατό, ὑπερῦθρο, ὑπεριώδες, ἢ ...) θὰ βλέπουν. Τὸ μόνο, τελικά, ποῦ ξέρουμε εἶναι ὅτι ἀπασχολοῦν πολλοὺς γίνιους. Κάποιοι μάλιστα βγάζουν καὶ τὸ φωμὶ τους μ' «αὐτούς».

Πράγματι, πάρα πολλὲς ταινίες τοῦ κινηματογράφου, πάρα πολλὰ προγράμματα τηλεόρασης, πάρα πολλὰ ἄρθρα ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, πάρα πολλὲς ἱστοσελίδες τοῦ Διαδικτύου καὶ πάρα πολλὲς συζητήσεις (εἰδικὰ νέων) ἔχουν «αὐτούς» ὡς ἀποκλειστικὸ ἀντικείμενο. Τόσο ποῦ νὰ ἀναρωτιέται κανεὶς τί θὰ ἔκαναν ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι (καὶ εἰδικὰ οἱ νέοι ἄνθρωποι) ἂν «ἐκεῖνοι» ἦταν ἀπόντες. Μήπως, στὸ κάτω-κάτω, «τούς» χρειαζόμαστε γιὰ οικονομικοὺς λόγους;

Ἐπιπλέον, ποιὲς θὰ ἦταν οἱ θεολογικὲς συνέπειες τῆς ὑπαρξῆς «αὐτῶν», τῶν ἐξωγήινων; Καὶ ποιοὶ εἶναι οἱ θε-

Ποιὲς θὰ ἦταν οἱ θεολογικὲς συνέπειες τῆς ὑπαρξῆς «αὐτῶν», τῶν ἐξωγήινων; Καὶ ποιοὶ εἶναι οἱ θεολογικοὶ προβληματισμοὶ ποῦ προκύπτουν ἀπὸ τὴν ἀκατάσχετη ἐνασχόληση μὲ «αὐτούς» τῶν ἀνθρώπων τοῦ πλανήτη μας; Εἶναι ὅλος αὐτὸς ὁ θόρυβος δικαιολογημένος;

ολογικοὶ προβληματισμοὶ ποῦ προκύπτουν ἀπὸ τὴν ἀκατάσχετη ἐνασχόληση μὲ «αὐτούς» τῶν ἀνθρώπων τοῦ πλανήτη μας; Εἶναι ὅλος αὐτὸς ὁ θόρυβος δικαιολογημένος;

α. Ἐπισκέψεις στὴ Γῆ: Γιατί;

Ἄς ὑποθέσουμε κατ' ἀρχὰς ὅτι «αὐτοὶ» ὑπάρχουν. Ἀναρωτιόμαστε γιατί νὰ θέλουν νὰ ἔλθουν στὴ Γῆ. Ψάχνουμε νὰ βροῦμε ἀπαντήσεις σκεφτόμενοι τὸ τί κάνουμε ἕμεῖς οἱ ἄνθρωποι. Γιατί ταξιδεύουμε;

1. *Γιὰ ἀναψυχή.* Σύμφωνα, ἀλλὰ ἀναψυχὴ δὲν γίνεται μὲ τεράστια δαπάνη χρόνου, ἐνέργειας καὶ «χρημάτων», ὅ,τι κι ἂν τὰ «χρήματα» σημαίνουν γιὰ τοὺς ἐξωγήινους. Κατὰ κάποιο τρόπο, ἡ «ἀναψυχή» ἦταν τὸ κίνητρο γιὰ τὰ ταξίδια τῶν ἀνθρώπων στὴ Σελήνη, ἀλλὰ μέχρι ἐκεῖ: τίποτε περισσότερο. Καὶ δεδομένου ὅτι στὸ Ἡλιακὸ μας Σύστημα δὲν ὑπάρχουν ἄλλα νοήμονα ὄντα, ἡ κάθε εἴδους «ἀναψυχή» ἀποκλείεται. Οἱ περιορισμοὶ ἐνέργειας καὶ χρόνου εἶναι ἀνυπέρβλητοι¹.

1 Καί, φυσικά, ὑπάρχουν περιορισμοὶ χρόνου:

2. *Γνωριμία.* Δέν ἐξηγεῖ τὸ πολυδάπανο ταξίδι γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους ποὺ δέν τὸ ἐξηγεῖ καὶ ἡ ἀναμνηχὴ. Ἄν οἱ ἐξωγήνιοι μποροῦν νὰ ἔλθουν ἐδῶ, γιὰ νὰ μᾶς γνωρίσουν, τότε σίγουρα θὰ μποροῦν νὰ μᾶς γνωρίσουν χρησιμοποιώντας τηλεσκόπια, ραδιοτηλεσκόπια, κλπ. Ποιὸς λοιπὸν ὁ λόγος γιὰ μιὰ τέτοια ὑπερβολικὴ σπατάλη ἐνέργειας;

3. *Ἐπίδειξη δύναμης.* Ἴσως σκεφτοῦν μερικοὶ ὅτι οἱ ἐξωγήνιοι θὰ ἠθέλαν νὰ κἀκουν αἰσθητὴ τὴν παρουσία τους ἀφίνοντας κάποια σημάδια, ἕναν «φάρο», ἢ μιὰ σημαία, ὅπως ἔκαναν οἱ Ἀμερικανοὶ στὴ Σελήνη. Ἐρωτᾶται, ὅμως: Ποῦ εἶναι τὰ σημάδια αὐτά; Μιὰ ἐπίδειξη δύναμης θὰ ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νὰ εἶναι *ἐπίδειξη*. Τὰ σημάδια θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι καταφανῆ καὶ ἐντυπωσιακά. Καὶ τέτοια σημάδια *καταφανῆ καὶ ἐντυπωσιακά* δέν βλέπουμε.

4. *Ἐκμετάλλευση.* Αὐτὸ μάλιστα! Θὰ ἐρμηνεύε εύκολα τέτοια ταξίδια, ὅπως ἐρμηνεύει τὸν πόθο τῶν Εὐρωπαίων τοῦ 15^{ου} αἰῶνα νὰ φτάσουν στὶς Ἰνδίες ταξιδεύοντας δυτικά, με ἀποτέλεσμα νὰ «ἀνακαλύψουν» τὴν Ἀμερικὴ. [Ἐχει διατυπωθεῖ ἡ ἀποψη ὅτι ἀντὶ γιὰ ἀνακάλυψη θὰ ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιεῖται ὁ ὅρος συνάντηση ἀνθρώπων ἀπὸ δύο ἡπείρους.] Σημασία ἔχει τὸ συμπέρασμα. Οἱ Εὐρωπαῖοι δέν πῆγαν στὴν Ἀμερικὴ ἀπὸ ρομαντισμὸ καὶ πόθο γιὰ γνώση: πῆγαν, γιὰ νὰ ὑποτάξουν τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ νὰ πάρουν ὅλο τους τὸν πλοῦτο, ὅπως καὶ ἔγινε. Κατὰ συνέπεια, ἂν κάποιοι ἐξωγήνιοι ἔρχονταν στὴ Γῆ με ὄχι καὶ τόσο φιλικὲς διαθέσεις, θὰ ἔπρεπε νὰ ἤξεραν καλὰ τὶς ἀμυντικὲς μας ἰκανότητες καὶ νὰ ἔλθουν ἐδῶ γιὰ μιὰ ὀλοκληρωτικὴ κατάρκτηση. Κι ἐπειδὴ κάτι τέτοιο δέν ἔχει

τίποτε δέν μπορεῖ νὰ ταξιδέψει ταχύτερα ἀπὸ τὸ φῶς, καὶ ἡ ἐπιτάχυνση ἐνὸς ὀχήματος ἔστω καὶ στὸ ἕνα δέκατο τῆς ταχύτητας τοῦ φωτὸς εἶναι ἐξαιρετικὰ δύσκολη καὶ «δαπανηρὴ». Δέν δικαιολογεῖ τὸν ὄρο «ἀναμνηχὴ».

γίνει, συναίεται ἀναμφίβολα ὅτι δέν ἔχουν ἔλθει ἐξωγήνιοι στὴ Γῆ.

Μὲ ἄλλα λόγια, δέν εἶναι δυνατόν νὰ δεχτεῖ κανεὶς ὅτι ἔχουν ἔρθει ἐπισκέπτες στὸν πλανήτη μας, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ σχηματίσουν κάποιους κύκλους σὲ χωράφια τῆς Ἀγγλίας ἢ γιὰ νὰ μιλήσουν σὲ κάποιους φιλοπερίεργους ἀναζητητὲς τους²: θὰ πρέπει νὰ ἔχουν ἄλλες ἀναζητήσεις.

Ἐπιπλέον, δέν εἶναι δυνατόν νὰ συνδεθεῖ ἡ ἐμφάνιση κάθε Ἄγνωστης Ταυτότητας Ἰπτάμενου Ἀντικειμένου (ΑΤΙΑ ἢ UFO ἀπὸ τὶς ἀγγλικὲς λέξεις Unidentified Flying Object) με ἕνα Ἄγνωστου Κινήτρου Ταξίδι Ἐξωγήνιων (ΑΚΤΕ). Ἐνα ΑΤΙΑ εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς ποὺ λέει τὸ ὄνομά του: Ἄγνωστης Ταυτότητας Ἰπτάμενο Ἀντικείμενο, γίνης ὅμως προέλευσης: πέτρα, μπαλόνι, ἐλικόπτερο, ἀεροπλάνο, ἀερόστατο κλπ., τὸ ὁποῖο κάποιοι ἄνθρωποι ἐκτόξευσαν γιὰ κάποιο λόγο. Δέν δικαιολογεῖ κανενὸς εἶδους ΑΚΤΕ.

Εἰδικότερα, φαίνεται ἐντελῶς ἀκατανόητο γιὰ ἕνα ΑΤΙΑ νὰ ἔχει κυκλικὸ σχῆμα («ἰπτάμενου δίσκου»). Ὅσοι ἔχουν δοκιμάσει νὰ παίξουν τὸ παιχνίδι «φρίσμπι» (frisbee) ξέρουν πόσο δύσκολο εἶναι νὰ κατευθύνεις ὀρθὰ κάτι ποὺ περιστρέφεται. Γιατί, λοιπὸν, νὰ ἐπιλέξουν αὐτὸ τὸ σχῆμα κάποιοι ταξιδιώτες, καὶ

2 Γνωστὸς ἐξομολόγος διηγήθηκε σὲ ἀνοικτὴ ὁμιλία τὴν ἐξῆς ἱστορία: Συνειδητοὶ ὀρθόδοξοι χριστιανοί, με τοὺς ὁποίους μετὰ συνδέθηκε πνευματικά, συνάντησαν κάποιους ποὺ ἔμοιαζαν «ἐξωγήνιοι», οἱ ὁποῖοι τοὺς μιλοῦσαν, καὶ μάλιστα ἑλληνικά! Μετὰ ἀπὸ κάποιες προκαταρκτικὲς συναντήσεις τοὺς ζήτησαν νὰ σταματήσουν νὰ πηγαίνουν στὴν Ἐκκλησία, γιὰτὶ χάνουν χρόνο, μαθαίνουν δόγματα, ἀποπροσανατολίζονται καὶ δέν θὰ μποροῦν μετὰ νὰ καταλάβουν ὅλα ὅσα θὰ ἠθέλαν νὰ τοὺς ποῦν γιὰ τοὺς πλανῆτες, τοὺς ἀστέρες καὶ τοὺς γαλαξίες. Ὡστε, τὸ ζητούμενο ἦταν ἀπλῶς νὰ διακοπεῖ ὁ ἐκκλησιασμός. Οἱ ἀναγνώστες μποροῦν νὰ βγάλουν τὰ συμπεράσματά τους γιὰ τὸ ποιοὶ μπορεῖ νὰ ἦταν οἱ «ἐξωγήνιοι».

μάλιστα για διαπλανητικά ή διαστρικά ταξίδια; Άνεπίτρεπτο λάθος για έναν γίγνο, πόσο μάλλον για έναν «τεχνολογικά ανώτερο» πολιτισμό.

Υποπτεύομαι μιὰ αντίδραση: Καλά, ἐδῶ ἀκούγονται τόσες καὶ τόσες μαρτυρίες γιὰ ΑΤΙΑ, πῶς μπορεῖς ἐσὺ νὰ εἶσαι τόσο ἀπόλυτος γιὰ τὶς χιλιάδες καταγεγραμμένες περιπτώσεις στὶς ὁποῖες δὲν μπορεῖ νὰ ἀποδοθεῖ γίνη προέλευση; Ἡ ἀπάντηση εἶναι ὅτι φυσικὰ καὶ δὲν μποροῦμε νὰ βροῦμε εὐκόλα τὴν προέλευση καθενὸς ΑΤΙΑ ποῦ αὐτὸ τὸν μῆνα, ἢ ἴσως αὐτὴ τὴ μέρα, ἢ ἀκόμα αὐτὴ τὴν ὥρα ἐμφανίστηκε κάπου στὴ Γῆ. Ἀποκλείουμε ὁμῶς τὴν ἐξωγήινη προέλευση, χρησιμοποιώντας τὰ προηγούμενα ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα. Ἄς κάνουμε μιὰ θρησκευολογικὴ ἀναλογία: Δὲν μποροῦμε νὰ ἐξηγήσουμε εὐκόλα τὶς ὁποῖες μυστικὲς «πνευματικὲς» ἐμπειρίες μπορεῖ νὰ ἰσχυρίζεται ὅτι ἔχει αὐτὸ τὸ λεπτὸ ἕνας ἐβραῖος ἢ ἕνας μουσουλμάνος ζηλωτής· μποροῦμε, ὁμῶς, νὰ ξέρομε ὅτι «πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐπληθῶτα ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι» (Α΄ Ἰωάν., δ΄ 3).

β. Κι ἂν μᾶς βλέπουν ἀπὸ μακριά;

Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1950 ὁ διάσπμος φυσικὸς Enrico Fermi³ περπατοῦσε μὲ ἄλλους σπουδαίους φυσικούς, ἀνάμεσά τους οἱ Edward Teller καὶ John von Neumann, στὸ Ἐργαστήριο τοῦ λεγόμενου Manhattan Project⁴ στὸ Los Alamos τῆς

Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1950 ὁ διάσπμος φυσικὸς Enrico Fermi διατύπωσε τὴν ἀπορία ποῦ ἔγινε γνωστὴ ὡς τὸ Παράδοξο τοῦ Fermi. Εἶπε ἀπλᾶ “Where are they?” Ἄν ὑπῆρχαν ἐξωγήινοι, θὰ ἔπρεπε ἡ παρουσία τους νὰ εἶναι αἰσθητὴ στὴ Γῆ, ἔστω κι ἂν δὲν εἶχαν ταξιδέψει ὡς ἐδῶ.

Πολιτείας τοῦ Νέου Μεξικῶ τῶν ΗΠΑ. Ὅταν ἔγινε λόγος γιὰ «ἱπτάμενους δίσκους», ἔκανε μιὰ ἀποστομωτικὴ ἐρώτηση ποῦ ἔμεινε στὴν ἱστορία. Μὲ τρεῖς μόνο λέξεις διατύπωσε τὴν ἀπορία ποῦ ἔγινε γνωστὴ ὡς τὸ Παράδοξο τοῦ Fermi. Εἶπε ἀπλᾶ “Where are they?”⁵ καὶ ὅλοι ἀμέσως κατάλαβαν τί ἐννοοῦσε. Ἄν ὑπῆρχαν ἐξωγήινοι, θὰ ἔπρεπε ἡ παρουσία τους νὰ εἶναι αἰσθητὴ στὴ Γῆ, ἔστω κι ἂν δὲν εἶχαν ταξιδέψει ὡς ἐδῶ. Ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς φαίνεται πολὺ τραβηγμένος, ἀλλὰ θὰ γίνε καλύτερα κατανοητός, ὅταν πάρουμε τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ἀρχή, δίνοντας κάποιους ἀριθμούς.

Τὸ Σύμπαν εἶναι ἡλικίας 13,8 δισεκατομμυρίων ἐτῶν καὶ περιλαμβάνει κάπου 100 δισεκατομμύρια γαλαξίες. Κάθε γαλαξίας περιέχει ἑκατοντάδες δισεκατομμύρια ἄστρα καὶ μερικὰ ἄστρα ἔχουν πλανῆτες (ἴσως γύρω στοὺς δέκα τὸ καθένα). Ὁ δικὸς μας Γαλαξίας εἶναι σπειροειδῆς καὶ ἔχει διάμετρο 100.000 ἔτη φῶτος, περίπου. Ἡ Γῆ ἔχει ἡλικία 4,5 δισεκατομμυρίων ἐτῶν, καὶ ὁ Ἄνθρωπος ὁ Σοφός (ἢ Ἐμφρων, ἢ homo sapiens) ἐμφανίστηκε

συνεχίζονται ἐκεῖ μέχρι καὶ σήμερα.

5 Κατ’ ἄλλους ἡ ἀκριβὴς λεκτικὴ διατύπωση ἦταν «Where is everybody?», χωρὶς οὐσιώδη ἐννοιολογικὴ διαφορά. Στὰ ἑλληνικὰ καὶ οἱ δύο ἐκφράσεις μποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν: «Μὰ ποῦ εἶναι τέλος πάντων;»

3 Ρώμη 1901 – Σικάγο 1954. Ἐργάστηκε μὲ μεγάλη ἐπιτυχία σὲ κάθε τομέα τῆς Θεωρητικῆς καὶ τῆς Πειραματικῆς Φυσικῆς (βραβεῖο Nobel 1938). Πολλοὶ τὸν θεωροῦν τὸν δεῦτερο, μετὰ τὸν Einstein, μεγαλύτερο φυσικὸ τοῦ 20^{ου} αἰῶνα.

4 Πρόκειται γιὰ τὸ Πρόγραμμα Ἀνάπτυξης Ἀτομικῶν καὶ Πυρηνικῶν Ὁπλῶν τὸ ὁποῖο ἀπέφερε τὴν κατασκευὴ τῆς ἀτομικῆς βόμβας τὸ 1945. Οἱ ἔρευνες Πυρηνικῆς Φυσικῆς

πάνω της πριν 100.000 χρόνια.⁶ Ο άνθρωπος πολιτισμός, όμως, είναι ηλικίας το πολύ 10.000 ετών. Έπομένως, σε ένα αστρονομικά ασήμαντο χρονικό διάστημα (10.000 ετών) μπορεί να αναπτυχθεί πολιτισμός που γνωρίζει και εκμεταλλεύεται τηλεσκόπια και ραδιοτηλεσκόπια. Κι όμως, τα δικά μας τηλεσκόπια και ραδιοτηλεσκόπια δεν λαμβάνουν σήματα από πουθενά!⁷

Ένας πολυγραφότατος θεωρητικός φυσικός, ο Paul Davies, ο οποίος εργάζεται και για το Πρόγραμμα SETI (Search for Extra-Terrestrial Intelligence, Αναζήτηση Έξω-Γήινης Νοημοσύνης) των ΗΠΑ, προβληματίστηκε πολύ από αυτή την *άλλόκοτη σιωπή* και έγραψε ένα πολύ ωραίο σχετικό βιβλίο⁸. Είναι φανερό ότι η σιωπή αυτή γίνεται όλο και πιο ενοχλητική για την επιστήμη μας, την τεχνολογία μας και για όλο τον τρόπο σκέψης μας: Για παράδειγμα, αν είμαστε μόνοι στο Σύμπαν, τότε πιθανόν δεν έχουμε καταλάβει πολλά πράγματα από τη Βιολογία. Έπομένως, και από άλλες Φυσικές Επιστήμες. Ενῶ και η τεχνολογία μας

θα ύστερει ανάλογα. Θα προσπαθήσουμε τώρα να δώσουμε μια πολύ σύντομη περίληψη κάποιων συμπερασμάτων του βιβλίου αυτού.

1. Ως θετικοί επιστήμονες δεν ξέρουμε πώς εμφανίστηκε η ζωή στη Γη⁹. Μετά την εμφάνιση του πρώτου ζωντος κυττάρου, οι Νόμοι της Έξελίξεως¹⁰ αναλαμβάνουν τα υπόλοιπα. Όμως το πρώτο κύτταρο, και ειδικότερα η κυτταρική μεμβράνη του, είναι έντελως άκατανόητα. Το 1952 ο Stanley Miller κατόρθωσε να παρασκευάσει αμινοξέα σε ένα πολύ μεγάλο «δοκιμαστικό σωλήνα» στο εργαστήριο του στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου. Όμως, έκτοτε δεν υπήρξε ουσιαστική πρόοδος στο θέμα αυτό. Επιπλέον, αν και είναι άληθες ότι τα αμινοξέα είναι απαραίτητα για την παρασκευή πρωτεϊνών, δεν είναι τα μόνα που απαιτούνται για τη ζωή. Ένα αμινοξύ διαφέρει από ένα ζωντανό κύτταρο όσο ένα τουβλό από ένα μεγάλο ουρανοξύστη¹¹. Έπομένως, είναι δύσκολο να δεχτούμε ότι η εμφάνιση της ζωής στη Γη είναι τυχαία. Κατ' ακολουθία, είναι πολύ πιθανό να μην υπάρχει ζωή σε άλλο μέρος του Γαλαξία ή και όλου του Σύμπαντος.

2. Ως θετικοί επιστήμονες δεν ξέρουμε γιατί εμφανίστηκε η νοημοσύνη στη Γη. Η ζωή όπωσδήποτε συνεπάγεται εξελικτικές διαδικασίες, αλλά οι εξελικτικές διαδικασίες μπορούν απλά να παράγουν δεινοσαύρους (φοβερούς και τρομερούς, όπως υποδηλώνει η λέξη), αλλά όχι νοημοσύνη¹². Αν σε κάποιον πλανήτη κά-

6 Σύμφωνα με τη διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια Wikipedia (<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%86%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%89%CF%80%CE%BF%CF%82>), η εμφάνιση του σύγχρονου ανθρώπου μπορεί να συνδεθεί με την αρχή της Παλαιολιθικής Έποχής. Αυτή, πάλι, τοποθετείται ανάμεσα στα 50.000 και τα 200.000 χρόνια. Ο αριθμός 100.000 ή 10^5 δείχνει απλώς την τάξη μεγέθους, και η ακρίβειά του δεν επηρεάζει την ουσία των επιχειρημάτων που αναπτύσσονται.

7 Πρωτοπόρος στην αναζήτηση αυτή ήταν ο Frank Drake, ο οποίος άρχισε να ψάχνει σήματα από το εργαστήριο National Radio Astronomy Observatory στο Green Bank της Πολιτείας της Δυτικής Βιργινίας των ΗΠΑ το 1960. Η έκπομπή γίνων σημάτων είχε ξεκινήσει λίγο νωρίτερα.

8 *The Eerie Silence* της σειράς Allen Lane των εκδόσεων Penguin (2010). Ο υπότιτλος του βιβλίου, "Are we alone in the Universe" («Είμαστε μόνοι στο Σύμπαν;») είναι επίσης άξιος ιδιαίτερης προσοχής.

9 Ως ορθόδοξοι χριστιανοί, έχουμε φυσικά ξεκάθαρους απαντήσεις στη Βίβλο.

10 Βλ. το άρθρο μου, «Η Έξελικτική Βιολογία και οι παρερμηνείες της», *Κοινωνία* 3 (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2010), σελ. 283-293.

11 Paul Davies, *ο.π.*, σελ. 29-30.

12 Υπενθυμίζεται ότι οι δεινόσαυροι εμφανίστηκαν στη Γη πριν από 300 με 350 εκατομμύρια χρόνια και, αφού κυριαρχήσαν πάνω σε όλο τον πλανήτη για 250 εκατομμύρια χρόνια περίπου, εξαφανίστηκαν πριν από 60 εκατομμύρια χρόνια

ποιου άστρου κάποιου γαλαξία υπάρχουν «δεινόσαυροι», ή κάτι παρόμοιο, δεν θα τὸ μάθουμε ποτέ, ή τουλάχιστο ὄχι στὸ προβλέψιμο μέλλον¹³.

3. Ὡς θετικοὶ ἐπιστήμονες δὲν εἶμαστε σίγουροι γιὰ τὸ γιατί ἐφανίστηκαν οἱ θετικὲς ἐπιστῆμες στὴ Γῆ. Ἡ νομοσύνη, ή οικονομική εὐμάθεια καὶ τὰ τεχνολογικὰ ἐπιτεύγματα εἶναι ἀναγκαῖες ἀλλὰ ὄχι ἱκανὲς συνθήκες ἐξήγησης. Οἱ Κινέζοι γύρω στὸ 1300 μ.Χ. ἦταν τεχνολογικὰ πολὺ πιὸ μπροστὰ ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους, ὅμως δὲν ἀνέπτυξαν τὶς Φυσικὲς Ἐπιστῆμες. Οἱ θετικὲς ἐπιστῆμες ἀναπτύχθηκαν στὴν Εὐρώπη καὶ στὰ παράλια τῆς Μεσογείου, περιοχὲς ὅπου ἐπικρατοῦσαν μονοθεϊστικὲς θρησκείες. Ὑποστηρίζεται ὅτι οἱ ἀπαιτήσεις αὐτῶν τῶν θρησκείων (ἀκριβεῖς ἀστρονομικὲς προβλέψεις κλπ.) καθὼς καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς τοὺς ἦταν κρίσιμοι παράγοντες ποὺ ὁδήγησαν στὴν ἐμφάνιση τῆς Φυσικῆς καὶ τῶν λοιπῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν¹⁴. Κατὰ συνέπεια, εἶναι πιθανὸν σὲ κάποιους ἄλλους πλανῆτες τοῦ Γαλαξία μας ή ἄλλων γαλαξίων νὰ ὑπάρχει ζωή, νὰ ὑπάρχει νομοσύνη, ἀλλὰ νὰ μὴν ὑπάρχουν οὔτε θετικὲς ἐπιστῆμες, οὔτε τηλεσκόπια, οὔτε ραδιοτηλεσκόπια.

4. Ὡς θετικοὶ ἐπιστήμονες δὲν μπορούμε νὰ ἐρμηνεύσουμε γιατί νοήμονα ὄντα καὶ «προηγμένοι πολιτισμοί» θα ἄφηναν τόσο πολλὴ ἐνέργεια νὰ δαπανᾶται ἄσκοπα ἀπὸ τὰ ἄστρα, δηλαδὴ ἀπὸ αὐτὰ τὰ τεράστια ἐργαστάσια τὰ ὁποῖα μετατρέπουν πυρηνικὴ ἐνέργεια σὲ ἐνέργεια ἠλεκτρομαγνητικῶν κυμάτων. Τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ ὑπὲρ τῆς μὴ ὑπαρξης νομοσύνης ἐκτὸς Γῆς ἀνήκει στὸν Freeman Dyson¹⁵ καὶ τὸ ἀναπαράγει ὁ

περίπου.

13 Paul Davies, ὁ.π., σελ. 66-72.

14 Paul Davies, ὁ.π., σελ. 72-77.

15 Τὸ παρουσίασε ἤδη ἀπὸ τὸ 1960 στὸ ἄρθρο του "Search for artificial stellar sources of infrared radiation" («Αναζήτηση τεχνιτῶν

Paul Davies στὸ βιβλίο ποὺ μᾶς ἀπασχολεῖ¹⁶. Ὁ πυρήνας τοῦ ἐπιχειρήματος εἶναι ὅτι κάθε τεχνολογικὰ προηγμένος πολιτισμὸς θα ἔπρεπε νὰ ἔχει ἀνθίσει πάνω σὲ κάποιο πλανῆτη ποὺ περιφέρεται γύρω ἀπὸ κάποιο ἄστρο, ὅπως ή Γῆ γύρω ἀπὸ τὸν Ἥλιο. Ἐξάλλου, ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς θα ἔπρεπε νὰ χρειάζεται τεράστια ποσὰ ἐνέργειας. Ἀντί, λοιπόν, νὰ ἐπιχειρεῖ ἄσκοπα ταξιδάκια «ἀναψυχῆς» σὲ πλανῆτες ἀδιάφορους γι' αὐτὸν ὅπως ή Γῆ, θα ἔπρεπε νὰ κατασκευάζει κολοσσιαῖα φωτοβολταϊκὰ συστήματα μὲ τὰ ὁποῖα νὰ ἀπορροφᾷ τὴ φωτεινὴ ἐνέργεια τοῦ κεντρικοῦ τοῦ ἄστρου. Ἐπομένως, θα ἔπρεπε ἐμεῖς κοιτώντας τὸν οὐρανὸ νὰ βλέπουμε ἄστρα (μερικῶς;) φραγμένα ἀπὸ τὸ «φράχτη» τῶν φωτοβολταϊκῶν. Ὅμως οὔτε ἓνα τέτοιο ἄστρο δὲν ἔχει ἀνιχνευτεῖ στὸν οὐρανὸ. Ἄρα, δὲν ὑπάρχουν «τεχνολογικὰ προηγμένοι» πολιτισμοὶ στὸ παρατηρήσιμο Σύμπαν.

Τελειώνοντας αὐτὴ τὴν παρουσίαση τῶν ἰδεῶν τοῦ Paul Davies, ποὺ –ὅπως εἴπαμε– ἀντλίσαμε ἀπὸ τὸ βιβλίο του *The Eerie Silence*, θα θέλαμε νὰ ἀναρωτηθοῦμε, μαζὶ μὲ τὸν συγγραφέα (σελ. 1) ἂν ή ἀπουσία τεκμηρίων εἶναι τεκμήριο ἀπουσίας. Ἡ ἀπάντηση, βέβαια, εἶναι ὅτι οἱ θετικοὶ ἐπιστήμονες δὲν ἀπαντοῦν ποτὲ μὲ ἓνα κατηγορηματικὸ «ναί» ή ἓνα ἀπαγορευτικὸ «ὄχι», ἀλλὰ μόνο μὲ πιθανότητες. Θα δώσουμε ἓνα παράδειγμα: Εἶναι γνωστὸ ὅτι ὑπάρχουν θηλαστικά, ὅπως οἱ φάλαινες καὶ τὰ δελφίνια, ποὺ ζοῦν στὶς θάλασσες. Ἰσχύει, ὅμως, τὸ ἀντίστροφο; Συγκεκριμένα, ὑπάρχουν ψάρια, δηλαδὴ ζῶα ποὺ ἀναπνεύουν μὲ βράγχια, τὰ ὁποῖα ζοῦν στὴ στεριά; Ἐνας εἰδικὸς ἐπιστήμονας, π.χ., ἓνας ἰχθυολόγος, δὲν θα ἀπαντήσει παρὰ μόνο μὲ πι-

ἀστρικῶν πηγῶν ὑπέρουθρης ἀκτινοβολίας»), ποὺ ἐφανίστηκε στὸ ἔγκυρο καὶ φημισμένο περιοδικὸ *Science* (τόμος 131, σελ. 1667).
16 Σελ. 140-143.

θανότητες (π.χ., μία στο δισεκατομμύριο).

Ο Davies, λοιπόν, καταλήγει λέγοντας ότι είναι πολύ πιο πιθανό να μην υπάρχει νομοσύνη κάπου άλλου εκτός Γῆς (σελ.207-208) από το να υπάρχει. Δεν τολμᾷ, ὅμως, να δώσει συγκεκριμένο ἀριθμὸ για τις πιθανότητες αυτές. Δεν θὰ τὸ τολμήσουμε οὔτε ἐμεῖς.

Μένει μία ἀκόμη περίπτωση: Μήπως εἴμαστε οἱ πρῶτοι; Μήπως, μετὰ ἀπὸ ἐμᾶς, ἀκολουθήσουν ὅλοι οἱ ἄλλοι πολιτισμοί, οἱ ὁποῖοι θὰ μπορέσουν νὰ

*Ὁ Davies καταλήγει λέγοντας
ὅτι εἶναι πολύ πιο πιθανὸ
νὰ μὴν ὑπάρχει νομοσύνη
κάπου ἄλλου ἐκτὸς Γῆς
ἀπὸ τὸ νὰ ὑπάρχει.*

ἀναπτυχθῶν στὸν Γαλαξία ἢ τὸ Σύμπαν; Ἡ ἐπιλογὴ αὐτὴ εἶναι ἐξαιρετικὰ ἀπίθανη, ἀκραία θὰ λέγαμε, ἀλλὰ ὄχι ἀδύνατη. Ἔχουν ὑπάρξει πολλὰ ἄστρα πὸν πέθαναν πρὶν τὸν ἥλιο (ὁ ὁποῖος ἔχει ζήσει γιὰ περίπου 5 δισεκατομμύρια χρόνια) καὶ δὲν φαίνεται νὰ ἄφησαν κάποιο πολιτισμὸ (ποῦ θὰ εἶχε ἀναπτυχθῆ σὲ κάποιο πλανήτη τους), ὅταν ἔσβησαν. Ἐπιπλέον, βάζει ἐμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν πλανήτη μας Γῆ σὲ ἐξαιρετικὰ προνομιακὴ θέση. Κατὰ κάποιο τρόπο, ἂν εἴμαστε οἱ πρῶτοι, τότε εἴμαστε σχεδὸν ἐξίσου ἐκλεκτοί, ὅσο ἂν εἴμαστε οἱ μοναδικοί. Ἄραγε, εἴμαστε κάτι ἐξαιρετικὰ πολύτιμο στὸ Σύμπαν (ἢ καὶ γιὰ τὸ Σύμπαν);

γ. Καὶ ἡ θεολογικὴ ἄποψη;

Στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, καὶ κυρίως στὴ Βόρεια Ἀμερικὴ, οἱ συζητήσεις γιὰ τοὺς ἐξωγήινους εἶναι πολὺ ἐντονώτερες ἀπ' ὅσο στὴν πατρίδα μας. Ὑπάρχουν σύλλογοι πολιτῶν πὸν ἀσχολοῦνται εἰδικὰ μὲ

τὰ θέματα τῶν «ἐξωγήινων», εἰδικὲς ἱστοσελίδες στὸ Διαδίκτυο, κλπ.¹⁷ Ἐκεῖ ἔχει ἤδη τεθεῖ τὸ ἐρώτημα ἂν ἡ συνάντησι μὲ ἐξωγήινους θὰ ἔθετε σὲ ἀμφισβήτησι τις θρησκευτικὲς πεποιθήσεις κάποιων γίνων. Θεωρεῖται δὲ αὐτονόητο ὅτι περισσότερο «κινδυνεύουν» οἱ θρησκευτικὲς πεποιθήσεις τῶν χριστιανῶν, ἀφοῦ ἐμεῖς ὑποστηρίζουμε ὅτι ὁ Θεὸς ἦλθε στὴ Γῆ (γενόμενος ἀνθρώπος), κι ἐπομένως οἱ ἀνθρώποι ἔχουμε μιὰ ξεχωριστὴ θέση σὲ ὅλο τὸ Σύμπαν.

Κάποιοι ἐτερόδοξοι χριστιανοὶ πῆραν πρωτοβουλίες. Συγκεκριμένα, ἐνδιαφέρον ἔχει ἡ ἄποψη τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ ἱερέα José Gabriel Funes, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ χριστιανικὴ πίστις δὲν ἔχει τίποτε νὰ φοβηθῆ ἀπὸ τὴ συνάντησι μὲ ἐξωγήινους, ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ θὰ πρέπει νὰ γνωρίζουν τὸν ἀληθινὸ Θεό. Μάλιστα, ὁ Funes φτάνει στὸ σημεῖο νὰ ὑποστηρίξει ὅτι «ὁ ἐξωγήινος εἶναι ὁ ἀδελφός μου»!¹⁸

Μιὰ ἄλλη χρήσιμη πρωτοβουλία ἔδειξε ὅτι χριστιανοὶ (συμπεριλαμβανομένων τῶν ὀρθοδόξων) πὸν ζοῦν στὶς ΗΠΑ δὲν θεωροῦν ὅτι ἡ συνάντησι μὲ ἐξωγήινους θὰ ἔβλαπτε τις θρησκευτικὲς τους πεποιθήσεις σὲ ποσοστὰ 85 ἢ καὶ 90%. Τὴν ἔρευνα διεξήγαγε ὁ λουθηρανὸς θεολόγος Ted Peters, καὶ τὰ συμπεράσματά της δείχνουν ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐσιώδης διαφορὰ ἀνάμεσα στὶς ἀπαντήσεις γιὰ τὰ διάφορα χριστιανικὰ δόγματα¹⁹, τουλάχιστον γιὰ τις ΗΠΑ.

17 Βλ., π.χ., www.astrobiology.com καὶ www.ieti.org. Χαρακτηριστικὸ τῆς πρώτης ἱστοσελίδας εἶναι ὅτι τὴν ἐπισκέπτονται συχνὰ ὅσοι ἐκπονοῦν διδακτορικὴ διατριβὴ στὴν Ἀστροβιολογία (ποῦ θὰ βροῦν ἄραγε δουλειά;) καὶ χαρακτηριστικὸ τῆς δεύτης ὅτι ἀπευθύνεται στοὺς ἴδιους τοὺς ἐξωγήινους (sic) προτείνοντάς τους τρόπους ἐπικοινωνίας μαζί μας (στὰ ἀγγλικά). Καμμιά ἀπάντησι δὲν ἀναφέρεται ὡς τὴν ἡμέρα συγγραφῆς τοῦ ἄρθρου.

18 <http://padrefunes.blogspot.com/2008/05/extraterrestrial-is-my-brother.html>.

19 <http://www.counterbalance.net/etsurv/index-frame.html>.

Κάποιοι έτερόδοξοι χριστιανοί πῆραν πρωτοβουλίες. Συγκεκριμένα, ενδιαφέρον έχει ἡ ἄποψη τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ ιερέα José Gabriel Funes, σύμφωνα με τὴν ὁποία ἡ χριστιανικὴ πίστις δὲν ἔχει τίποτε νὰ φοβηθεῖ ἀπὸ τὴ συνάντησις με ἐξωγήνους, ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ θὰ πρέπει νὰ γνωρίζουν τὸν ἀληθινὸ Θεό. Μάλιστα, ὁ Funes φτάνει στὸ σημεῖο νὰ ὑποστηρίξει ὅτι «ὁ ἐξωγήνους εἶναι ὁ ἀδελφός μου».

Εἶναι ὅμως ἔτσι τὰ πράγματα γιὰ τοὺς ὀρθοδόξους;

Ὁ Ἅγιος Ἰουστίνος Πόποβιτς (Βράνιε Σερβίας 1894 – Ἱερὰ Μονὴ Τσέλιε Σερβίας 1979) ἀναδείχθηκε ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους Πατέρες τῆς Ὁρθοδοξίας τοῦ εικοστοῦ αἰῶνος – ἴσως ὁ μεγαλύτερος. Τὰ συγγράμματά του φώτισαν διάφορες πτυχές τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας, ἀκολουθώντας κατὰ πόδας τὴν πατερικὴ γραμμὴ, καὶ με τὸν τρόπο αὐτὸ τὴν ἐπικαιροποίησαν. Κατόρθωσε νὰ εἶναι καθημερινὸς καὶ ἀπλός, ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἦταν διαχρονικὸς καὶ βαθυστόχαστος.

Ἡ σχέση του με τὸ θέμα μας φαίνεται νὰ εἶναι συμπτωματικὴ, ἀφοῦ δὲν ἀσχολήθηκε με ἐξωγήνους. Μιὰ δευτέρη ματιὰ ὅμως μᾶς θυμίζει ὅτι τίποτε στὴ ζωὴ τῶν Ἁγίων δὲν εἶναι «συμπτωματικὸ», ἀφοῦ αὐτοὶ πρῶτα παρέδωσαν τὸν ἑαυτό τους ἐντελῶς στὴ Θεία Πρόνοια, καὶ κατόπιν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα τοὺς καθοδηγοῦσε, ὥστε νὰ ἐκπληρώνουν τὰ θεῖα σχέδια. Ἐτσι λοιπόν, ἀξίζει νὰ προσέξουμε κάποιες ἐκφράσεις πού «συμπτωματικὰ» χρησιμοποιεῖ στὸ σύγγραμμά του «Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμενισμός», καὶ εἰδικότερα τὴν ἔκφρασή του «εἰς ὅλους τοὺς κόσμους». Τὴ βρίσκουμε συχνότατα:

1. «...ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερον καὶ ἱερώτερον μυστήριον τοῦ Θεοῦ εἰς ὅλους τοὺς κόσμους» (σελ. 22).

2. «Ὁ Κύριος Ἰησοῦς, διὰ τοῦ θεανθρωπίνου Προσώπου Του, συμπεριλαμβάνει, διαπερᾶ, πληροῖ ὅλους τοὺς

κόσμους...» (σελ. 26).

3. «...μόνον διὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ μόνον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οἱ ἄνθρωποι ἀποκτοῦν τὸ τέλος καὶ τὸ παντέλος, τὸ νόημα καὶ τὸ παννόημα τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως εἰς ὅλους τοὺς κόσμους» (σελ. 48).

4. «Ὁ Θεάνθρωπος Χριστὸς ... ἦνωσε ... τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦ ἀνθρώπου ὅλους τοὺς κόσμους καὶ ὅλην τὴν κτίσιν ...» (σελ. 84).

5. «Ὁ Θεάνθρωπος ... ἀνακαινίζει καὶ ἀθανατίζει καὶ ἀνιστᾶ καὶ ἀνυφοῖ καὶ αἰωνίζει καὶ θεοποιεῖ καὶ θεανθρωποποιεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς ὅλους τοὺς κόσμους...» (σελ. 211).

6. «... ὁ Θεάνθρωπος δικαιοῦται νὰ ζητᾶ ... νὰ Τὸν ἀγαπᾶ κάθε ἄνθρωπος περισσότερο ἀπὸ ... ὅποιονδήποτε καὶ ὁτιδήποτε εἰς ὅλους τοὺς ὁρατοὺς καὶ ἀοράτους κόσμους ...» (σελ. 217).

7. «Ἄλλως, χωρὶς τὴν ... ἀκολούθησιν ... τοῦ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ εἰς ὅλους τοὺς κόσμους ... ὁ ἄνθρωπος θὰ καταποντιστῇ ... » (σελ. 257).

Βλέπουμε ἐπομένως ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰουστίνος χρησιμοποιεῖ ἐπανειλημμένα τὴν ἔκφραση «εἰς ὅλους τοὺς κόσμους», καὶ ἡ χρῆσις αὐτὴ μόνο τυχαία δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι. Ἄλλωστε, ὑπάρχουν καὶ συναφεῖς ἐκφράσεις στὸ βιβλίον του πού δείχνουν ὅτι πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολοῦν καὶ τὰ ἐκτὸς Πῆς: α) «... ὑπεράνω ὅλων τῶν οὐρανῶν ...» (σελ. 26-27 καὶ σελ. 40), β) «... τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ ... περι

τοῦ σύμπαντος ...» (σελ.152) καὶ γ) « ... ἐπὶ τοῦ πλανίτου τούτου... » (σελ. 171). Ὅλα αὐτὰ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι «τυχαῖα» ἢ «συμπτωματικά».

Ποῖο εἶναι ὁμως τὸ περιεχόμενο τῶν ἐκφράσεων αὐτῶν; Μιὰ δεύτερη καὶ προσηκτικώτερη ἀνάγνωση δείχνει ὅτι ὁ καινοφανὴς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας τονίζει διαρκῶς ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου γίνεται ἐν Χριστῷ καὶ διὰ τῆς Ἐκκλησίας σὲ ὅλους τοὺς κόσμους. Αὐτό, βέβαια, δὲν σημαίνει ὅτι ὑπάρχουν ἐξωγήνιοι, ἀλλὰ κάτι ἐντελῶς διαφορετικό: ὁ ἀνθρώπος καλεῖται νὰ ζεῖ ἐν Χριστῷ, ἔστω κι ἂν βρεθεῖ σὲ ἄλλον πλανήτη, σὲ κάποιον «ἄλλο κόσμο». Ἄς δοῦμε, ὁμως, τίς σχετικές περιπτώσεις συστηματικά:

1. Ὁ ἀνθρώπος εἶναι τὸ μοναδικὸ ἔμβιο ὄν μὲ νοημοσύνη στὸ Σύμπαν καὶ καλεῖται νὰ ζεῖ ἐν Χριστῷ σὲ οποιοδήποτε ἄλλο μέρος (πλανήτη) βρεθεῖ, ὅπως ἀκριβῶς πάνω στὴ Γῆ. [Κανένα σχόλιο.]

2. Ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἔμβια ὄντα μὲ νοημοσύνη στὸ Σύμπαν καὶ καλεῖται νὰ μεταφέρει τὸ μήνυμα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, ὅπου κι ἂν βρεθεῖ ἐντὸς ἢ ἐκτὸς Γῆς. Καλεῖται, μὲ ἄλλα λόγια, νὰ κάνει ἱεραποστολή, νὰ μεταφέρει τὸ μήνυμα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, ὅπου κι ἂν βρεθεῖ ἐκτὸς Γῆς, ὅπως κάνει ἐπὶ Γῆς.

3. Ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἔμβια ὄντα στὸ Σύμπαν, ἀλλὰ τὰ ἄλλα ἔμβια ὄντα δὲν ἔχουν ἠθικές καὶ ἀνίθικες ἐπιλογές. Δὲν ἔχουν, δηλαδή, *ἐλευθερία*. Κατὰ συνέπεια, μπορεῖ νὰ χρειαστεῖ νὰ συμβιώσει μὲ τέτοια *νοήμονα* ὄντα, χωρὶς νὰ ἐπηρεαστεῖ ἀπὸ αὐτά, ἀσκώντας ὁ ἴδιος τὰ «θρησκευτικά του καθήκοντα», ὅπως ἀκριβῶς τὰ ἀσκεῖ στὴ Γῆ. Θὰ ἐπικοινωνεῖ δηλαδή μὲ αὐτὰ τὰ ὄντα ὅπως ἐπικοινωνεῖ σήμερα μὲ ἓναν ὑπολογιστὴ ἢ μὲ ἓνα ρομπότ.

Ἴσως νὰ ὑπάρχουν κι ἄλλα ἐνδεχόμενα. Τὸ μόνο σίγουρο εἶναι ἡ μοναδικότητα

τῆς Θείας Οἰκονομίας γιὰ τὸν ἀνθρώπο. Ὁ Χριστὸς παρέσχε τὴ σωτηρία στὸν ἀνθρώπο *ἅπαξ διὰ παντός* καὶ ἡ Ἐκκλησία τὴν ὁποία ἱδρυσε εἶναι ἡ μοναδικὴ ταμιοῦχος τῆς Θείας Χάριτος.

Οἱ «ἄλλοι κόσμοι», κατὰ πᾶσα πιθανότητα, δὲν ἔχουν νοήμονα ὄντα. Ἀλλὰ κι ἂν ἔχουν, αὐτοὶ περιμένουν νὰ πάρουν κάτι ἀπὸ μᾶς, κι ὄχι ἐμεῖς ἀπὸ αὐτούς.

δ. Ἀλλὰ γιατί τόσος θόρυβος;

Μένει νὰ προβληματιστοῦμε καὶ μὲ ἓνα ἀκόμη ζήτημα, στὸ ὁποῖο ἀναφερθήκαμε στὴν εἰσαγωγή αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου: Γιατί οἱ γήνιοι ἀσχολοῦνται τόσο πολὺ μὲ τοὺς ἐξωγήνιους;

Οἱ ἀπαντήσεις ἐδῶ εἶναι πολλές. Δὲν παραβλέπουμε τὸ γεγονός ὅτι τὸ θέμα *εἶναι* ἐνδιαφέρον. Σὲ καμμία περίπτωση, ὁμως, δὲν δικαιολογεῖ τὸ μελάνι καὶ τὴ μνήμη ὑπολογιστῶν ποὺ διατίθενται γι' αὐτό.

Τὰ οικονομικὰ κίνητρα ἔχουν ἤδη ἀναφερθεῖ. Ἐπίσης, πολλοὶ ἀνθρώποι συνδυάζουν τὰ οικονομικὰ ὀφέλη μὲ τὴ χρῆση τῆς φαντασίας τους γιὰ τὸ τί θὰ μπορούσαν νὰ ἔχουν οἱ ἐξωγήνιοι ὡς «σῶμα». Αὐτὸ πάλι θεωρεῖται (αὐθαίρετα) ὅτι εἶναι παρόμοιο ἀλλὰ καὶ διαφορετικὸ ἀπὸ αὐτὸ ποὺ ἔχουν οἱ γήνιοι (π.χ., «σῶμα» μὲ τέσσερα χέρια ἢ τρία μάτια). Πρόκειται συνεπῶς γιὰ μιὰ καλὴ *ἄσκηση φαντασίας*. Γιὰ πολλοὺς αὐτὸ γίνεται μαζὶ μὲ μιὰ ἄσκηση γνώσης τῶν Νόμων τῆς Φυσικῆς. Γιὰ παράδειγμα, ὅσοι ἔχουν κατανοήσει καλὰ ὅτι ἡ ταχύτητα τοῦ φωτός εἶναι ἀνυπερέβλητη προσπαθοῦν νὰ περιγράψουν ταξίδια ἀνάμεσα σὲ πλανῆτες τὰ ὁποῖα θὰ λαμβάνουν αὐτὸν τὸν περιορισμὸ ὑπ' ὄψη. Ἄλλοι, πάλι, περισσότερο «διαβασμένοι» ἐπιχειροῦν νὰ μπλέξουν κατοχυρωμένα πορίσματα τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν μὲ ἀπλές εἰκασίες γιὰ τίς ὁποῖες δὲν ὑπάρχει ἡ παραμικρὴ

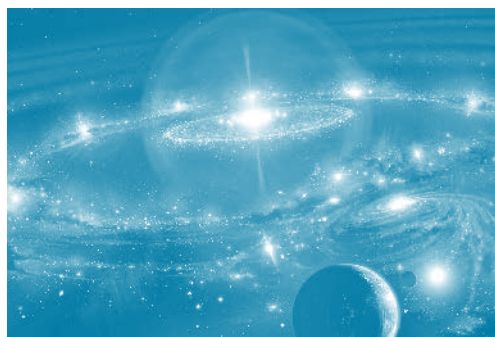
Τὸ κυριώτερο αἶτιο τῆς μυθοπλασίας φαίνεται νὰ παραμένει τὸ ἴδιο διαχρονικά: ἡ ἀνάγκη φυγῆς ἀπὸ τὴν καθημερινότητα.

Ὅπως οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες φαντάστηκαν τὸν Μινώταυρο ἢ τὴς Σειρῆνες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους διαφεύγουν ὁ Θησέας κι ὁ Ὀδυσσεύς ἀντίστοιχα, ἔτσι οἱ σύγχρονοι «ἐξωγνινόπληκτοι» φαντάζονται ἐξωγήνιους μὲ περίεργες ιδιότητες (π.χ., σπαθιά δέσμης laser), ἀπὸ τοὺς ὁποίους διαφεύγουν οἱ σύγχρονοι «ἥρωες» ἢ «ἡμίθεοι» (π.χ. ὁ Flash Gordon).

ἐνδειξη (π.χ., γιὰ «σκουληκότρupes», ἢ γιὰ τὸ «Πολύ-Σύμπαν»).

Τὸ κυριώτερο, ὅμως, αἶτιο τῆς μυθοπλασίας φαίνεται νὰ παραμένει τὸ ἴδιο διαχρονικά: ἡ ἀνάγκη φυγῆς ἀπὸ τὴν καθημερινότητα. Ὅπως οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες φαντάστηκαν τὸν Μινώταυρο ἢ τὴς Σειρῆνες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους διαφεύγουν ὁ Θησέας κι ὁ Ὀδυσσεύς ἀντίστοιχα, ἔτσι οἱ σύγχρονοι «ἐξωγνινόπληκτοι» φαντάζονται ἐξωγήνιους μὲ περίεργες ιδιότητες (π.χ., σπαθιά δέσμης laser), ἀπὸ τοὺς ὁποίους διαφεύγουν οἱ σύγχρονοι «ἥρωες» ἢ «ἡμίθεοι» (π.χ. ὁ Flash Gordon). Τὰ ἀντικειμενικὰ προβλήματα ἔχουν σχέση μὲ τὴν καθημερινότητα (ὁ Μινώταυρος ἔχει καὶ ἀνθρώπινες ιδιότητες, οἱ Σειρῆνες τραγουδοῦν τόσο ὡραῖα, ὥστε νὰ παρασύρουν ἀνθρώπους), ἀλλὰ τὴν ὑπερβαίνουν. Καὶ πολλοὶ ἀνθρώποι ἀρέσκονται νὰ παραπονοῦνται ὅτι ἡ καθημερινότητα ὑπερβαίνει τὴς δυνάμεις τους. Τότε, ἀδυνατώντας νὰ λύσουν τὰ προβλήματα οἱ ἴδιοι, ταυτίζονται μὲ τὸν ἥρωα ποὺ τὰ ξεπερνᾷ.

Οἱ ψυχολόγοι, βέβαια, ἐντοπίζουν ἐδῶ τὰ προβλήματα ποὺ πρέπει νὰ ξεπεραστοῦν, τὸ Αὐτό (ἢ Id, ἢ «Τοῦτο») ἀπὸ τὸ Ἐγὼ τοῦ κάθε ἀπλοῦ ἀνθρώπου, σύμφωνα μὲ τὴ γνωστὴ ἀνάλυση τοῦ Freud²⁰.

Κι ὅταν τὸ Ἐγὼ ἀποδεικνύεται ἀδύναμο, τότε ἐπεμβαίνει τὸ Ὑπερεγὼ (Superego) μὲ τὴ μορφή τοῦ Θησέα ἢ τοῦ Ὀδυσσεύα ἢ τοῦ Flash Gordon, καὶ τὸ πρόβλημα ἢ λύνεται (φονεύεται ὁ Μινώταυρος), ἢ παρακάμπτεται (Σειρῆνες).

Οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί, βέβαια, ξέρουμε τὴν ὁδὸ τῆς ἀσφαλούς διεξόδου ἀπὸ τὰ δυσχερῆ προβλήματά μας: προσευχόμαστε, κι ἔτσι ὁ Θεὸς συμπληρώνει τὴς ἀδυναμίες μας, ὥστε νὰ τὰ ἐπιλύσουμε. Τὰ πρότυπά μας, ὄχι «ἥρωες» καὶ «ἡμίθεοι», ἀλλὰ ἀπλοῖ ἀνθρώποι σὰν κι ἐμᾶς, ἔκαναν αὐτὸ ἀκριβῶς, προσευχή. Οἱ Ἅγιοι ἔτσι «πέτυχαν», ἐπειδὴ τοὺς βοήθησε ὁ Θεός. Τί κρίμα ποὺ πολλοὶ συνάνθρωποί μας δὲν ὑποπτεύονται κἂν τὴν ὁδὸ αὐτή!

20 Περιέχεται στὸ σύντομο βιβλίο του *Τὸ Ἐγὼ καὶ τὸ Αὐτό (Das Ich und das Es)*, τὸ ὁποῖο στὰ ἑλληνικὰ κυκλοφορεῖ μὲ Εἰσαγωγή Θανάση Χατζόπουλου (ἐκδόσεις Πλέθρον, 2008).

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΟΡΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Πτυχ. Φυσικῆς, M.Sc., Ph.D
Πτυχ. Θεολογίας